

20 years of the Osijek Department for Conservation

In the 1990s, the long-standing idea of establishing a conservation workshop of the Croatian Conservation Institute in Osijek finally became a reality. In addition to the Ministry of Culture of the Republic of Croatia, a great interest in the protection and conservation of Croatian cultural heritage in Slavonia, Baranja and Srijem was expressed by the Community of the Danube Regions. During the Homeland War, the most valuable works of art from churches, museums and galleries were saved through emergency evacuations and placed in temporary storerooms and secure depot in Ludbreg. They were returned when peace was established, but the condition of artworks required conservation and implementation of protection methods for museum and gallery collections, church inventories, and architectural heritage. Therefore, in 1993, a contract was signed between the Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments and the City of Osijek on the lease of premises in the first bastion of Osijek Tvrđa with courtyard buildings to house a conservation workshop and *Centar starih zanata* (Centre for old crafts). Through the financial support of the Ministry of culture of the Republic of Croatia and state of Lower Austria, the central building of the complex was renovated and equipped for conservation of movable cultural heritage, while stone sculpture and wall painting workshops were housed in the eastern part of the bastion. Osijek Department for Conservation became operational in January 1999, and it was officially opened in 2000 with a commemorative plaque. Since then, it has been one of the departments of the Croatian Conservation Institute, the central public institution for conservation in the Republic of Croatia.

Osijek Department for Conservation initially focused on conservation of movable cultural heritage. While the department was working to repair the damage caused by the war, the number of requests for research and conservation of immovable cultural heritage, including wall paintings, stone sculptures and stucco, increased. During the last 20 years, employees and associates of the Osijek work-

shop have researched, valorised, documented, preserved and restored approximately three hundred works of art and immovable cultural heritage in the Osijek-Baranja, Vukovar-Srijem, Brod-Posavina and Požega-Slavonia counties.

The work on two wooden polychrome Baroque altars from the church of St. Michael the Archangel in Osijek with corresponding altarpieces, altars of St. John the Baptist from the churches in Sibinj and Valpovo, altar of the Sacred Heart of Jesus from the church of Sts. Eusebius and Polion in Vinkovci, altarpiece *Saint James the Moor-slayer* from the church of St. James in Osijek, sacristy wall panels from the church of the Holy Trinity in Slavonski Brod, iconostases from Dalj, Darda and Bobota, and cultural goods from the holdings of the Museum of Slavonia, Museum of Fine Arts in Osijek and Ivan Meštrović Memorial Gallery in Vrpolje stands out among all the projects that have been carried out in the Osijek workshop. An important part of the activities of the employees of the Osijek Department for Conservation was participation in the project *Research, Renewal and Revitalization of Cultural Heritage Ilok-Vukovar-Vučedol*, as well as systematic conservation research of numerous historically important buildings, chapels and churches in Osijek (buildings of the County Court, Osijek-Baranja County, Main Post Office, Croatian Chamber of Commerce, *Sokolski dom*, City Garden Pavilion, church of the Most Holy Name of Mary, church of Sts. Peter and Paul, chapel of St. Roch in the Upper and Lower Town in Osijek, chapel of St. Anne, Art Nouveau residential buildings on Europska Avenija street, and numerous secular buildings in the oldest part of the city – Tvrđa and Votive statue of the Holy Trinity), Bapska, Bilje, Donji Miholjac, Dragotin, Đakovo, Ferićanci, Gorjan, Ivanovac, Lovčić, Slavonski Brod, Valpovo, Velika Kopanica, Viljevo, Vukovar, and others.

Although their work focuses on objects from the past, the staff of the Osijek Department for Conservation work tirelessly to preserve our invaluable heritage through their knowledge and skills, so it can be enjoyed and introduced to new generations.

20 godina Restauratorskog odjela Osijek

Devedesetih godina 20. stoljeća počela je realizacija višegodišnje ideje o osnutku restauratorske radionice u Osijeku Hrvatskog restauratorskog zavoda. Pri tome je, osim Ministarstva kulture RH, veliko zanimanje za zaštitu i obnovu ratom stradale hrvatske kulturne baštine na području Slavonije, Baranje i Srijema iskazala i Zajednica podunavskih regija. Tijekom Domovinskog rata hitnom evakuacijom i smještajem u priručna spremišta te sigurnu čuvaonicu u Ludbregu spašene su najvrijednije umjetnine iz crkava, muzeja i galerija. Uspostavom mira uslijedio je njihov povrat, a stanje umjetničkih predmeta zahtijevalo je obnovu i primjenu aktivnih metoda zaštite na muzejsko-galerijskim zbirkama, crkvenim inventarima i graditeljskom nasljeđu. Stoga je 1993. godine zaključen ugovor između tadašnjeg Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture i Grada Osijeka o najmu dijela prostora prvog bastiona osječke Tvrđe s dvorišnim zgradama za smještaj restauratorske radionice i Centra starih zanata. Zahvaljujući finansijskoj potpori Ministarstva kulture RH i pokrajine Donje Austrije, uređena je i opremljena središnja zgrada kompleksa za konzerviranje i restauriranje pokretne kulturne baštine, dok su u istočni krak bastiona smještene radionice za kamenu plastiku i zidno slikarstvo. Restauratorski odjel Osijek Hrvatskog restauratorskog zavoda počeo je s radom u siječnju 1999. godine, a svečano je otvoren 2000. godine prigodnim postavljanjem spomen-ploče. Od tada djeluje kao jedan od odjela Hrvatskog restauratorskog zavoda, središnje javne ustanove za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost u Republici Hrvatskoj.

Restauratorski odjel Osijek u početku je bio usmjeren na konzervatorsko-restauratorske rade na pokretnim kulturnim dobrima. Usporedno sa sanacijom ratnih šteta, povećavao se broj zahtjeva za provođenje konzervatorsko-restauratorskih istraživačkih rada na nepokretnim kulturnim dobrima, uključujući i zidno slikarstvo te kamenu plastiku i štuko-dekoraciju. Tijekom dvadesetogodišnjeg rada djelatnici i suradnici osječke

radionice istražili su, valorizirali, dokumentirali, konzervirali i restaurirali oko tri stotine umjetnina i nepokretnih kulturnih dobara na području Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske i Požeško-slavonske županije.

Medu izvedenim radovima ističu se dva drvena polikromirana barokna oltara iz crkve sv. Mihaila arkandela iz Osijeka s pripadajućim oltarnim palama, oltar sv. Ivana Krstitelja iz crkava u Sibinju i Valpovu, oltar Presvetog Srca Isusova iz crkve sv. Euzebija i Poliona u Vinkovcima, oltarna pala Sv. Jakov pobjeduje Saracene iz crkve sv. Jakova u Osijeku, sakristijska zidna oplata iz crkve Sv. Trojstva u Slavonskom Brodu, ikonostasi iz Dalja, Darde i Bobote te kulturna dobra iz fundusa Muzeja Slavonije i Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku te Spomen-galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju. Važan dio aktivnosti djelatnika Restauratorskog odjela Osijek bio je i sudjelovanje u projektu *Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol* te sustavna konzervatorsko-restauratorska istraživanja brojnih povjesno važnih zgrada, kapela i crkava u Osijeku (zgrade Županijskog suda, Osječko-baranjske županije, Glavne pošte, Hrvatske gospodarske komore, Sokolskog doma i Paviljona Gradski vrt, crkve Preslavnog Imena Marijina, crkve sv. Petra i Pavla, kapela sv. Roka u osječkom Gornjem i Donjem gradu, kapele sv. Ane, secesijskog niza stambenih zgrada u Europskoj aveniji te brojnih profanih zgrada najstarijega dijela grada – Tvrđe zajedno s pilom Sv. Trojstva), Bapskoj, Bilju, Donjem Miholjcu, Dragotinu, Đakovu, Ferićancima, Gorjanima, Ivanovcu, Lovčiću, Slavonskom Brodu, Valpovu, Velikoj Kopanici, Viljevu, Vukovaru i drugdje.

Iako su u svojem radu usmjereni na predmete iz prošlosti, djelatnici Restauratorskog odjela u Osijeku čuvaju našu neprocjenjivu baštinu svojim znanjem i vještinama, ostavljajući je na uživanje i upoznavanje novim generacijama.

